

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane celoletno . . . 240 K

mesečno 20 .

za tuzemstvo . . . 600 .

Oglasi za vsak mm višine

stolpca (58 mm) . . 1 K

mali oglasi do 30 mm

stolpca (58 mm) . . .

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72.

Upravništvo:

Trnovo ulica št. 6A
Telefon št. 36.

Račun kr. pošt. ček urada
št. 11.842.

Ljubljana, 24. januarja.

Minister saobračaja je včeraj v finančnem odboru podal poročilo o naši prometni krizi. Referat je bil izdelan pod svežim utisom konference železniških ravnateljev in kolikor poznamo ministra Andrijo Staniča, je bil prednesen z najboljšo voljo povedati za stojnikom ljudstva resnico o zeloletnih razmerah na naših železnicah, in s priznanja vredno tendenco v večji meri angažirati sodelovanje parlamenta pri reševanju prometnega problema. V tem oziru je dosežen prvi uspeh. Posebna parlamentarna komisija bo proučila vprašanje prometa, ki je na ta način postavljen v trajno javno in parlamentarno diskusijo.

Kar se tiče stvarne podlage, ki jo je podal minister, moramo priznati, da so v njegovem ekspoziciji spretno postavljene v ospredje mnogi glavni manjki naših železnic. Mnogi, ne vsi. In med njimi se le preveč v ozadju skriva priznanje, da ni enotnosti v prometu. Ne vemo, če je s to skromno označbo hotel minister povedati, kar vsi vidimo in vsak dan bridko občutimo: da manjka organizacije gori v ministrstvu, doli v direkcijah in med direkcijami. Da manjka smotrene prometne politike, da nimamo, če izvzamemo onih par garantiranih investicij iz državnega posojila, nobenega prometnega programa, ne za restavracijo naših prog in našega voznega parka, in da železniška uprava vse do danes ni znala napraviti na naših progah onega reda, v katerem se da tudi v najtežavnih prilikah ustaviti nadaljnje propadanje saobračaja in saobračajnih sredstev. Pomanjkanje vagonov in strojev, nedostatek premoga in njega slaba kvaliteta, porušnost želez, glavni prog, na katerih pravijo že 8 let niso bili izmenjeni, tako da se v tem oziru bližamo popolni katastrofi, ker tragično skoraj na bodo več držale, večji del novo neizkušeno osebje, ki se, ker trpi v materijalnem zlasti stanovanjskem oziru, ne posveča s potrebno vsemu svoji službi — vse to so dejstva. Nekatera so absolutnega značaja in noben minister ne more trboveljskemu premogu dati angleških kalorij. Druga pa so se razvila do tako katastrofalnega obsega, ker nedostaja vrhovnemu vodstvu naših železnic one ravnanjske močne ter razumne in večje roke, ki bi znala urediti kros, katerega zdravimo s paliativnimi uspehi. Minister je omenil zakasnitev v dobavi trboveljskega premoga, vsled česar so morale železnice v Srbiji pričetkom januarja znatno omejiti obrat. Zagrebški ravnatelj pa najbrž ministru ni povedal, da je v onih kritičnih dneh, ko se je premog za srbske lokomotive meril takorekoč na koše, etala med Zaprščim in Zagrebom dolga vrsta vlakov s trboveljskim premogom — za srbske železnice ter ni mogla naprej, ker je Zagreb odklanjal sprejemanje. To je le majhna ilustracija razmer na naših železnicah, ki pa jasno kaže, kje je jedro problema.

V naši državi imamo v ostalem tudi vzgled, kaj se da doseči z dobrim vodstvom in dobro organizacijo. Gotovo se je Južna železnica od vsega početka nahajala v mnogo ugodnejšem položaju nego naše državne proge, toda ravno tako je res, da je polobne težkoče, kakor jih imajo državne železnice obvladala z energijo, smotrenim delom in svojo izvrstno organizacijo. Slučaj Južne železnice navajamo kot dokaz, da situacija državnih prog ne more in ne sme biti brezupna.

Mnogi tolmačijo razliko v razmerah drugače ter razmišljajo o prednostih privatnega železniškega obrata pred državnim, ki preveč zanemara ekonomično stran, v birokratizaciji omejuje odgovornost in v formalizmu ubija iniciativo. Kakor v drugih državah n. pr. v Nemčiji, se tudi pri nas pojavlja struja, ki hoče železnice izročiti privatnemu podjetništvu. Pri vseh prednostih, ki jih ima nesporo privatna podjetnost pred državno upravo v gospodarskih zadevah, smo z načelne stališča proti takemu eksperimentu. Velno se verujemo v ozdravljenje prometnih prilik pod neposrednim vodstvom države. Skrajni čas pa je, da pride odločilno dejanje. Začetek je v organizaciji in redu.

KRALJEV DAR DIJASTVU.

Beograd, 24. januarja. (Izv.) Kralj je daroval za dijake zagrebske, subotške in ljubljanske univerze 16.000 Din.

PRAGOVCI ZA POPRAVILNO ŽELEZNIŠKIH PROG.

Beograd, 24. januarja. (Izv.) Ministrstvo saobračaja je odločilo, da se nakaže vsem železniškim ravnateljstvom po 100.000 dragov za izboljšanje železniških prog.

Amerika se ne udeleži genovske konference

Washington, 24. januarja. (Izv.) Senatorji, ki so konferenci s predsednikom Hardingom, so izjavili, da se Združene države ne bodo udeležile genovske konference. Predsednik Harding se je odločil za ta sklep, ker je državni tajnik Hughes odklonil udeležbo Amerike na vsaki gospodarski konferenci, dokler bo Francija vztrajala pri sedanjih veliki armadi, ki ji onemogočuje ravnotežje proračuna. Vrh tega je državni tajnik Hughes mnenja, da ruska sovjetska vlada ni zadosti stabilna in je stavil proti ročaji armadi enake ugovore kakor proti francoski. Vsekakor pa prevladuje nazor, da bi bila Amerika pripravljena, sodelovati na kaki poznejši konferenci, ako bi bili na genovski gospodarski konferenci izpolnjeni pogoji, ki jih smatra predsednik Harding kot pollago za stabilizacijo razmer v Evropi.

KONFERENCA V GENOVI.

Pariz, 24. januarja. (Izv.) Italijanski poslanik v Atenah je v soboto izročil povabilo Grčiji na konferenco v Genovo. Politični krogi trdijo, da se predsednik vlade, Gunaris, osebo udeleži konference. Tudi bolgarska vlada je v soboto prejela povabilo v Genovo. Poslala bo v Genovo ministrskega predsednika Stamboljskega in predsednika zbornice, Bulatova.

AMERIŠKI POGOJI ZA EVROPSKO OBNOVO.

Washington, 24. januarja. Sekcija »Združene države« medameriške vrhovne komisije, ki ji predseduje Hoover, je priobčila poročilo, v katerem se med drugim glasi: Preden je mogoče upati na končno veljaven napredek v smeri trajne gospodarske vzpostave Evrope ali vsega sveta, morata biti rešena dva problema: 1.) Preureditev nemških reparacij na temelju praktičnih plačilnih zmognosti nemškega ljudstva. 2.) Znižanje bojnih sil, ki jih še vzdržujejo nekateri narodi na evropski celini.

OFICIJELNE SOŽALNE IZJAVE.

Beograd, 27. januarja. (Izv.) Minister za vere, dr. Krstelj, je posetil danes papeškega nuneja dr. Cherubinija in mu izrazil imenom vlade sožalje povodom papeževe smrti.

Zagreb, 24. januarja. (Izv.) Pokrajinski namestnik Demetrovič je izrazil danes dopoldne škofu dr. Premušu v odsotnosti nadškofa dr. Baureja imenom vlade in pokrajinske uprave sožalje povodom papeževe smrti.

Pariz, 23. januarja. (Izv.) Danes je zastopnik predsednika Milleranda general Lasson v vatikanski nunciaturi izročil tajniku Cerretiju pismo predsednika Milleranda, v katerem izraža ta svoje globoko sožalje republike Francije nad smrtjo papeža. V znak žalosti je predsednik Millerand za 25. januarja napovedal banket in sprejem diplomatskega kora odpovedal.

POGREB PAPEŽA. — KONKLAVE SE ODLOŽI.

Rim, 24. januarja. (Izv.) Ker se je nebalzamirano truplo pokojnega papeža Benedikta pričelo že razkrajati, bo na mrtvaškem odru postavljeno na vpogled 24 ur manj, kakor je bilo določeno. Včeraj je bila korna kapela pripravljena za devetdnevo pogrebno svečanost. Papežovo truplo bo položeno v trojno krsto: prva bo iz cipresnega lesa s svinatno podlogo, druga iz svinca, tretja pa iz brestovega lesa.

Rim, 24. januarja. (Izv.) Ker je več kardinalov bolnih, nekateri pa zaradi prevelike oddaljenosti ne morejo priti pravčasno v Rim, bo konklave najbrže za par dni odložen. Truplo papeža Benedikta bo položeno k večjemu počitku v sredo v kripto poleg kraljice Kristine švedske.

NOVI POLITIČNI KURZ ITALIJE NAPRAM VATIKANU.

Rim, 24. januarja. Vlada je odredila, da se povodom papeževe smrti po vsi Italiji razobesijo po javnih poslopih žalne zastave in da se zapro šole. Pečatnikar, minister Redino, je oficijelno izročil Vatikanu sožalje vlade. Vlada jamči za popolno svobodo konklava.

SVETOVNA STAGNACIJA.

London, 24. januarja. (Izv.) Po poročilih iz Newyorka je zunanja trgovina Združenih držav leta 1921 glede izgotovljenega blaga nazadovala za 2 milijardi dolarjev, glede surovih za eno in glede živih za pol milijarde. V približno enaki meri pa je padel tudi uvoz istega blaga.

SOVJETSKA RUSIJA IN KONFERENCA V GENOVI.

Riga, 24. januarja. (Izv.) Člani vsoruskega osrednjega izvrševalnega odbora so sklicani za 27. januarja k izredni seji, na kateri bodo sklepali o vprašanju, ali naj se sovjetska vlada udeleži konference v Genovi, ali ne, in izvolili eventualno tudi delegate. Čičerin je v svojem odgovoru na povabilo ministrskega predsednika Bonomija izjavil med drugim, da bo imela ruska delegacija za konferenco vsa pooblastila, prosi pa, da se mu naznani, kako bo sestavljena konferenca in kaj je njen program, da more zavzeti sovjetska vlada napram vsem vprašanjem pravčasno svoje stališče. Trockij je imel na nekem zborovanju delavske mladine v Moskvi govor, v katerem je izjavil: »Mi moramo v Genovo, ker bo prihodnjo spomlad najbrže naša vlada priznana. Pripravljeno pa moramo biti tudi na eventualni zadnji poizkus vojaške napada na našo državo da ne bomo presenečeni.« Trockij je objavil dalje proglaš, v katerem za vračča trditve Francozov, da hoče sovjetska vlada izrabiti genovsko konferenco za boljševiško propagando. Nasprotno Rusija se resno trudi, da ugotovi zlasti gospodarske zveze z ostalimi evropskimi državami. Program sovjetske vlade je namreč: obnovitev Rusije.

AMERIKA IN RUSIJA.

London, 24. januarja. (Izv.) »Newyork Herald« javlja iz Washingtona, da ni nitj govora o tem, da bi Združene države priznale rusko sovjetsko vlado. Državni departma je namreč mnenja, da ruska sovjetska vlada dosodaj še ni dala nobenih jamstev za priznanje privatne lastnine in privatnih pogodb, upa pa, da bo Ljening v kratkem prišel do prepričanja, da je doživel ruski komunizem popolnolom.

PO ANGLEŠKO-IRSKEM SPORAZUMU.

London, 24. januarja. (Izv.) Predsednik začasne irske vlade, Collins, je zapustil Dublin v petek zvečer in je odpoval v London, da se tam sestane s Dugganom in O'Higginsom ter konferira s komitejem za Irsko, kateremu načeljuje Winston Churchill. Collins in Craig sta objavila v časopisu, da nameravata doseči sporazum v vprašanju med ulstrsko Irsko in južno Irsko ter nekatera vprašanja carine ter vprašanja železnic.

ANGLEŠKI FRANCOŠKI OBRAMBNI DOGOVOR.

London, 24. januarja. V krogih, katerim so znani oficijelni nameni, menijo, da je londonski kabinet pripravljen zavzeti v vprašanju dogovora med Anglijo in Francijo nastopno stališče: Angleška vlada se strinja s tem, da se veljavnost dogovora podaljša in se določi rok na 30 let. Pripravljena je tudi skleniti dogovor na podlagi obojestranskih ugodnosti čeprav ne uvideva potrebe za to.

PRICETEK RAZOROŽEVANJA.

London, 24. januarja. (Izv.) V zmislu sklepa izazorožitvene konference v Washingtonu so dobili angleški državni arznari v Rosythu ukaz, naj omeje svoje delo in obrlje največ 2600 delavcev. Otpušanje delavstva se bo vršilo v skupinah po 200 in bo izvršeno v 3 do 4 mesecih. Država bo prihranila zaradi omejitve del letno 100.000 funtov sterlingov. Vendar pa izražajo listi bojazen, da bodo podpore za brezposelno delavstvo dosegle veliko večjo vsoto, ako odpušeni delavci ne dobe kmalu drugega nameščenja.

DEMISIJA RESKE VLADE?

Reka, 24. jan. (Izv.) Mario Jechel, državni reški tajnik za pravosodje namerava napovedati ostavko in svoj izstop iz reske vlade, ker se ne strinja s politiko predsednika države v stvareh, ki se tičejo odnošajev Reke do Italije. Predsednik Zanella je sprejel njegovo demisijo in je prevzel sam justični portfelj, tako, da ima predsednik danes tri portfelje: za zunanje zadeve, za trgovino in za pravosodje. V kratkem se skliče restrokonstituant.

V PETROGRADU ZOPET OFICIJELNA BORZA.

Moskva, 24. januarja. Dne 20. januarja je bila v Petrogradu otvorjena blagojna borza.

Današnja seja narodne skupščine

Beograd, 24. januarja. Današnja seja narodne skupščine je otvoril predsednik dr. Ribar ob 16.45. Prisotni so bili vsi ministri razven ministra za konstituanto, ministra za socialno politiko in vojne ministra, ki so bolni. Istotako je bilo navzoče veliko število poslancev ter je bila tudi galerija polna, ker se je pričakoval govor ministra prosvete, Svetozarja Pribičevića na izvajanja posameznih predgovornikov, ki so kritikovali v debati o deklaraciji delo vlade, kakor tudi deklaracija samo. Po prečitjanju in odobrenju zapisnika zadnje seje je povzel besedo

zunanji minister dr. Ninčić,

ki je izjavil: Gospoda! Kakor hitro je došla vest o smrti papeža Benedikta XV., sem odšel osebo k tukajšnjemu predstavniku sv. Stolice, nadškofu Cherubiniju, da mu izrazim sožalje. To sožalje je bilo iskreno. Pokojnik je storil v času vozne velike usluge srbskemu delu našega naroda. Naši interniranci in ujetniki v Nemčiji in Avstro-Ogrski so dobivali za vojne gnotno pomoč od sv. Stolice, rodbinam beguncem pa je olajšala dopisovanje s svojci, ki so ostali v domovini. Kdor hoče razumeti vse veličine tega dela, se mora zamisliti v one težke dobe, ko smo morali zapustiti naše domovine. Po vojni, ko smo osnovali novo državo, je stremela naša vlada za tem, da ohrani prijateljske zveze s sv. Stolico, ki predstavlja važen činitelj v vsem svetu. Ta trud je našel tudi pri pokojnem papežu popolno upoštevanje. Zaradi tega prosim narodno skupščino, da izkaže pokojnemu poglavarju katoliške Cerkve, ki li pripada velik del našega naroda, katerega smo mi brez razlike spoštovali, čast z vzklikom »Slava!« Govor zunanjega ministra dr. Ninčića so poslušali poslanci stoji, na koncu pa so se odzvali z vzklikom »Slava mu!« Ko so se predčitale doše prošnje in pritožbe, je skupščinski tajnik objavil zakonski predlog, ki so ga vložili dr. Korošec in tovariši in v katerem se zahteva, naj se ukine člen 138. ustave. (Ta člen vsebuje izjemne določbe glede cenzure in konfiskacije za dobo prehoda, ter dopušča, da se z enostavnim zakonom v celoti ukine. Op. ur.) Predsednik skupščine je izjavil, da se bo ta predlog izročil posebnemu odboru, ki se bo izvolil na prihodnji seji.

Zatem se je prešlo na razpravo o vprašanju, ki so ga stavili posl. Ureš Staffič in tovariši glede

Investicijskega posojila.

Finančni minister dr. Kosta Kumanečić je odgovaral na vprašanje ter izjavil, da je sedemodstotno državno investicijsko posojilo polnoma zajamčeno po naših domačih bankah v znesku 500 milijonov dinarjev. Te vsote imajo banke položiti v državne blagajne. To popisovanje ki je oprto in pri katerem so mogli sodelovati vsi državljani, je doseglo 338 milijonov dinarjev, kolikor je bilo izkazano do zaključka. Ta vsota pa se ne more smatrati kot končno veljavna, ker še niso došli vsi podatki o popisovanju, zlasti iz Severne in Južne Amerike. Državno investicijskega posojila se je podpisalo: v Srbiji 134.5 milijonov dinarjev, v Hrvaški 75 milijonov, v Vojvodini 48 milijonov, v Bosni in Hercegovini 25 milijonov, v Sloveniji 36 milijonov in v Dalmaciji 8.5 milijonov dinarjev. Končno je še treba omeniti, da niso zavodi iz Hrvaške, ki imajo svoje podružnice v Vojvodini in Srbiji, vpisali posojila v Srbiji ali Vojvodini, temveč v Hrvaški, zaradi česar objavljene vsote ne predstavljajo podpisane posojila pri omenjenih podružnicah. Z ozirom na to so Srbijanci in Vojvodinci podpisali več, kakor pa je označeno. Nadalje je finančni minister navajal, koliko se je do danes uporabilo za razne investicije ter je izrazil svoje začudenje napram interpelantom, ki so izjavili, da se investicijsko posojilo uporablja za osebnne in druge izdatke. Finančni minister je izjavil, da se investicijsko posojilo uporablja samo v namene, za katere je bilo določeno. Prometni minister je disponiral s to vsoto in ni več zahteval kot 82 milijonov dinarjev tako, da je ostane posojila nedotaknjen.

Po vprašanju posl. Stankovića (zemljoradnika) na predsednika skupščine, se je prešlo na dnevni red:

Nadaljevanje razprave o vladni deklaraciji.

Sledi velik govor ministra Pribičevića. Ker smo prejeli ta govor šele v pozni uri, priobčimo govor jutri.

VEDNO NOVE VESTI O GLADOVNI KATASTROFI V RUSIJI.

Moskva, 23. januarja. V melitopoljskem okrožju gladuje nad 250.000 oseb. Prebivalstvo je pojedlo že vse surogate in konje. Na stotine rodbin je vsled lakote uničenih. Kmetje prodajajo zadnje ostanke svojega imetja.

RUSI SE BOJE, DA BI LJENIN ODŠEL V GENOVO.

Pariz, 24. januarja. (Izv.) »Pravda« piše: »Sodrug! Varujete našega staroga Ljeninga in ne pustite, da bi odšel v Genovo, da bi se podajal v nevarnost meš volkove. Ne dopustite držnih poizkusov!« Na seji sovjetskih delegacij je izjavil Trockij, da Rusija ne bo dopustila, da bi se zveza narodov in zavezniki vmešavali v rusko - finski spor. Trocki se najbrže boji, da bo Ljening v Genovi pristal glede tega vprašanja na eventualne zahteve zaveznikov.

SPANIJA IN KONFERENCA V GENOVI.

Pariz, 24. januarja. (Izv.) Iz Madrida doznajajo tukajšnji listi, da pošlje Španija na genovsko konferenco kot zastopnika bivšega predsednika vlade Sanchezja Toca in Alendo Salazarja, ki je bivši predsednik zbornice. Kralj Alfonz se poda čez nekaj dni v Maroko z vojnim ministrom na inspekcijsko potovanje.

ITALIJANSKI SOCIALISTIČNI KONGRES.

Rim, 24. januarja. Socialistični občni kongres je v svoji zaključni seji sprejel sklep, ki nastopa zoper preganjanje italijanskih delavcev v Švic. Dalje se je izrekel kongres za socializacijo zemlje, za žensko volilno pravico, za kratevne avtonomije, za decentralizacijo, kakor tudi za ohranitev preizkušene politične in šolske avtonomije starega režima v novih pokrajinah.

RAZMEJITEV Z ROMUNIJO.

Beograd, 24. januarja. (Izv.) Včeraj sta se setali v Temočvaru jugoslovanska in romunska parlamentarna delegacija, da na prijateljski in sporazumea način rešita razmejitveno vprašanje in odklonita zadnje težkoče, ki so doslej ovirale končni rezultat. V političnih krogih prevladuje mišljenje, da bo romunska delegacija pristala na jugoslovanske predloge, ker so isti popolnoma opravičeni in dobi Romunija za kraje, ki jih odstopi Jugoslaviji, odškodnino na drugi strani.

REPARACIJSKI VAGONI PRISPILI.

Beograd, 24. januarja. (Izv.) Pred par dnevi je pripela iz Nemčije prva partija železniških voz na račun reparacije. Na meji je ta transport nekaj dni zastal, ker je carinarna zahtevala, da plača država carino za uvožene železniške vozove. Šele po nalogu finančnega ministra so bili vagoni propuščeni preko meje.

DINARSKA PLACE.

Beograd, 24. januarja. (Izv.) Od dne 1. februarja naprej se bo obračunavala vsem uradnikom plača v dinarjih.

RAZPRAVA PROTI ATENTATORJU.

Beograd, 24. januarja. (Izv.) Danes ob 8. uri se je pričela razprava proti atentatorju na kralja Aleksandra, Spasoju Stejiću.

SPREMEMBE V POŠTNI SLUŽBI.

Beograd, 24. januarja. (Izv.) V ministrstvu pošte in telegrafa je podpisan ukaz, s katerim se upokoje zagrebški poštni ravnatelj g. Melksner in novosadski poštni ravnatelj ter g. Živko Horvat, inspektor tega ministretva.

SIMPLONEXPRESS ZA ATENE IN CARIGRAD.

Beograd, 24. januarja. (Izv.) Na mednarodni železniški konferenci je bilo sklenjeno, da se ima do konca februarja 1921 vpostavitvi redni promet Simplon Ekspresa na progah Beograd-Atene in Beograd-Carigrad.

Dr. Kukovec o hrvatskom vprašanju

O potrebi pametne gospodarske politike.

(Govor nar. posl. dr. Kukovca v narodni skupščini dne 21. januarja.)

Naj se ne smatra, da je nekaj čudnega, četudi govornik večinske stranke stavi zahteve na vlado. Take zahteve staviti sem prisiljen v daljnem poteku svojega govora. Vendar mi je pa dolžnost, da pravim najprej neke trditve nasprotniških govornikov, kolikor so šli dalje nego bi odgovarjalo opravičeni kritiki. Gospod Jovan Jovanović, Velimir Deželić in Stojan Protić so namreč govorili o nekih nevezdržnih razmerah, ki jih ne pripisujejo naravnosti vladi, odstopivši ali novi vladi, ampak so govorili o mržnji pabivalstva enega dela države proti drugemu, Zagreb proti Beogradu, ali celo Slovencev proti Beogradu, o izjemnem položaju, ki ga treba dati nekaterim krajem, n. pr. Hrvatski, ali sploh o državni krizi, torej o nevezdržnem stanju v naši državi.

Ali imamo res državno krizo?

Moja naloga je, pred vsem pokazati, da je to celo glede Hrvatske in Zagreba pretirano, kaj šele glede Slovenije!

Na Hrvatskem je stvar v tem, da so pred kratkim, še pred letom dni skupno z nami v isti vladi sodelovali ugledni voditelji hrvatskega bloka, ki ga baje danes treba zaradi državne krize ponoviti. Jaz se dobro spominjam, da sta gospoda Kovačević in Drinković v vladi, kjer smo skupaj delali, povdarjala, da imata glede sredstev države v bistvu iste nazore kakor mi drugi. Trdila sta, da je tudi Stjepan Radić prav za prav na enakem stališču, kajti če navidezno nekaj drugega trdi, je to pripisovati temu, ker je nekoliko čuden in abnormalen človek.

V razmeju med Beogradom in Zagrebom prav za prav zadnje leto ni bilo sploh nikakih posebnih dogodkov in vendar so prešli prejšnji hrvatski ministri Šurmin in Drinković k Stjepanu Radiću v «hrvatski blok», kar baje pomeni tako nasprotje, da govorijo nekateri o kritičnem stanju države. Vse to pa iz stališča države ni nič izvanrednega in s tem ni dokazano neznoznomo razmerje med dvema tako važnima krajema kakor sta Zagreb in Beograd. To je navadno grupiranje po političnih nazorih, kakor ga je videti povsod, in odgovorja računom političarjev. Za državo to ne pomeni kritičnega stanja.

Krivda hrvatske inteligence.

Stvar je mnogo bolj prosta nego izgleda. Hrvatska inteligence je zancmarjala kmetu in se mu premalo bližala. Skozi desetletja se je trudila v prepričanju za historične pravice. Stjepan Radić, o katerem pravijo njegovi današnji zavezniki, da je nekoliko abnormalen, bil je za moder in si je pridobil srca kmetijskega ljudstva, s katerim je občeval.

Radić in njegovi zavezniki.

Tako je Radić izbral položaj, da je prinesel svojemu programu tudi državno-pravne momente. Političarji, ki so zaupanje kmetu izgubili, hočejo pa to zdaj popraviti s tem, da so se združili z Radićem. Gospod tov. Jovan Jovanović je v svojem govoru povdarjal, da je videti, da so na istem potu tudi gospodje Roje in Trumbić, iz česar sledi, da drugi političarji, ki jih imenuje splošno hrvatskega vprašanja, naj postopajo enako. Ko sem se pred 14 dnevi vozil skupaj z uglednim članom hrvatskega bloka, ki je začel pogovor o političnih stvareh, se je dotaknil tudi on tega vprašanja, toda izjavil je, da sta gospoda Roje in Trumbić v veliki zmoti, če si domišljata, da se no njih približanje vcelo v poštev. To je značilna izjava za vse, ki mislijo, da se treba svojemu prepričanju odreči in drveti megari tudi za tako večino, katero vodi nekoliko abnormalen človek. Taka takta in politika nikomur ne koristi, ona le škodi obči stvari, ker ni nič drugega nego običajna politična špekulacija.

Kako je Hrvatska «zapravljena».

Mnogo resnejše bi morala vlada vzeti očitke, da je s svojim režimom kateri kraj države tako oskodovala, da mu ni obstanka. Opozoriti hočem na dejstva, ki popolnoma drugo dokazujejo. Mesto Karlovca, ki je nekako predmestje Zagreba, šteje danes nad 40 industrijskih podjetij. To je kolosalen gospodarski razvoj in kmau se bo govorilo, da je Karlovec naš Birmingham.

Pregledoval sem te dni statistiko gibanja industrije v krajih bivše avstro-ogrške monarhije, ki so pripadli naši državi in primerjal sem, koliko industrij je tu bilo v naših rokah do leta 1914. In koliko jih je danes. Prišel sem do senzacionalnega zaključka, da sem našel zaznamovanih nad 400 industrijskih podjetij, pri katerih so udeleženi Hrvati, Srbi ali Slovenci, in ki jih v seznamu leta 1914. sploh ne najdem. To niso nikakršni znaki kritičnega gospodarskega stanja. Reklo se bo kvečjemu, da je tu vlada brez zaslug, da je to dosegla pridnost. Ali Hrvati in Slovenci ter Srbi niso bili pridni tudi pred letom 1914? vendar v gospodarstvu nikamur niso mogli napredovati! Vsakdo ve, kako je stari režim s tarifarno politiko onemogočil vsak gospodarski razvoj Zagreba in je vlek el vse v Pešto. Če je zdaj to drugače, v zvezi je to s svobodo, ki nam jo daje naš lastni režim. In kolosalni razvoj gospodarstva pod svobodo novega režima je dovolj dokaz, da ta novi režim ni povzročil kritičnega stanja.

To je pa za konsolidacijo države več vredno, nego če se ne morejo spriznati med soboj politične stranke.

Blagostanje kapitalizma.

Gospod poslanec Divac omenja, da je to le blagostanje velikih podjetnikov-kapitalistov na račun delavnega naroda. Baš prav, da je to opazko napravil, kajti s tem me je opozoril, da imam povedati, kaj le režim te države storil za delavce. Zakonodajni odbor narodne skupščine je skrbno mislil na delavce in je z zakonom o zavarovanju delavcev zasigural del dohodkov one bujno se razvijajoče industrije tudi onim, ki imajo pri tem največjo zaslug, delavcem. In sam Zagreb, o katerem se je to govorilo, kako je napram Beogradu zapostavljen, je bil pri ti stvari upoštevan kot *gospodarsko središče države* in vsaj za dobo deset let bo tamkaj sedež delavske zavarovalne centrale. Zagreb, ki je to odlično in častno uogo dobil, naj pa pokaže, da je nalogi kos, da je sposoben igrati v gospodarstvu tudi glade skrbi za delavce vodilno ulogo.

Načela upravne razdelitve države.

Izjemnih položajev si ni treba želiti po kakih historijskih vidikih, kakor želi g. Deželić glede Hrvatske ali Protić glede Slovenije, ampak treba je deliti ozemlje po gospodarski strukturi krajev. Imamo dve skupini, ki bi morali biti glede gospodarstva različno obravnavani. Jaz sem mnenja, ja je v Slavoniji s Srecom, v Vojvodini in predvoini Srbiji zemlja vsled svoje plodovitosti merodajna za način gospodarske politike vlade. Tu se ni treba mnogo umetno vmešavati v privatno gospodarstvo, ki samo po sebi stremi k napredku, če bi tudi bilo malo ali mimogrede nič upravnega vpliva. Južna Srbija s Crno goru, Bosna, Dalmacija in baš tudi Hrvatska in Slovenija, ki so manj plodovite, pa zelo obljudene, so prav posebno navezane na dobro upravo in jih je treba v obrti in industriji umetno dvigniti, da bodo moge napredovati.

Prava politika za naše kraje.

In če stavi zahteve na vlado, so moje zahteve te, da tam krajem posveča posebno pozornost v pospeševanju gospodarstva z davanjem cenega kredita za obrt in takega postopanja pri obdačevanju, da bodo obrti in industrije davek mogle prenesti in obenem ostale stalni dober vir davkov.

Mesto politike revizije politika gospodarskega dela!

Mi torej nočemo nič čuti o tem, da se naj vlada zanima za kako revizijo ustave, katero smo še ravnakar sprejeli po svojem najboljšem prepričanju, ampak naj se obrne k reševanju velikih gospodarskih nalog za vsak kraj njegovim potrebam primerno. S tem se bo omogočila možnost mržnje enega kraja proti drugemu ali celo kako kritično stanje. Ustava in sedanjí režim ponuja nam toliko svobode, da smo nacionalni politični svobod naravnost prenasličeni. Moje mariborsko volilno okrožje, v večni borbi z narodnim nasprotnikom, nikdar niti sanjati ni moglo o takih velikih narodnih svobodah, kakor jih ima v novih razmerah. Vlada torej naj ne omahuje, naj se drži ustava. Vlada naj štiti naše gospodarstvo, naj pospešuje svojo politiko, obrt in industrijo! (Zivahno odobranje.)

Naše železniške neprilike

Beograd, 23. januarja.

Danes ob 11. se je začela seja finančnega odbora, kateri sta prisostvovala finančni minister Kumanudi, prometni minister Andra Stanić in bivši ministra Uzunović ter Velizar Janković. Na dnevnem redu je bil referat ministra saobračaja o vzrokih sedanje prometne krize.

Minister Stanić je razdelil svoj referat v tri dele: železniške proge, vagonisti park in železniške osebe. Opozorjal je, da je nastala prometna kriza v prvi vrsti zaradi pomanjkanja premoga, ki ga posamezna ravnateljstva ne dobe ono količino, ki je potrebna za redni promet. Občutno je tudi pomanjkanje vagonov, ki se je pokazalo zlasti za časa mobilizacije in demobilizacije. Zaradi tega se je morala izvršiti redukcija prometa. Posamezni prometniki ne dobivajo niti približno one količine premoga, ki je bila v računu, zlasti ne pečujski, ki bi nam moral dobavljati čezno 100 vagonov. Vrhu tega se tudi uporaba premoga ne vrši racionalno. Zaradi dolgih voženj in čakanja se ga porabi mnogo preveč.

Najbolj trpi zaradi teh neprilik Vojvodina, najmanj pa Bosna, kjer imajo za svojo uporabo dovolj premoga. Nekateri prometniki tudi niso dovolj izčrpani, posebno ne Ravna-Rjeka. Rezerve na postajah bi morale zadostovati vedno za dva meseca. Ne glede na to, da jih ni, pa obstojajo zaradi zadržavanja premoga težkoče tudi vsled kemične sestavine našega premoga, ki pod vplivom atmosfere razpada. Potrebno je torej, da se ustanove tvornice briketov, posebej v Timoku in Priboju. Stroje je reparacijska komisija že naročila iz Nemčije.

Minister je dalje naglašal, da je neracionalno tudi poslovanje z vagoni, ki so na eni poti obloženi, nazaj pa se vračajo prazni, kar bi nikakor ne smelo biti. Velika ovira za razvoj prometa so tudi slabi železniški pragi. V Srbiji niso bili izmenjani že okoli deset let in bi jih bilo treba nadomestiti 80 odstotkov, to je do osem milijonov. Vlakovdne morajo zaradi slahih pragov voziti mnogo počasneje, dostikrat komaj 15 km na uro.

stih pa še celo manj. Zagrebška železniška direkcija rabi na leto 300.000 vagonov. Vozni park izkazuje 1388 lokomotiv, od katerih je v prometu samo 700. Za ozkotirne železnice imamo 400 lokomotiv, od teh v prometu 255. V popravilu je bilo v enem letu 196 lokomotiv, popravljenih pa je bilo samo 85, ker v naših delavnicah ni dovolj materiala. Lokomotive so se popravljale na Madžarskem, v Avstriji in na Češkoslovaškem. Madžarska popravila so bila jako slaba in se je zato raje naročil material. Naša država ima v svoji upravi skupno 29.000 vagonov.

Minister je končno opozorjal na pomanjkanje stanovanj za železničarje, ki morajo dobiti tudi primerno obleko. Osojba samega je dovolj. Zahteval je, naj se proračun uredi tako, da bo odgovarjal zahtevam prometa.

Po govorih posl. Radojevića, Jovanovića in Angielinovića je bilo sklenjeno, da naj posebna komisija sestavi nov bužet, ki bo zadostil zahtevam ministra saobračaja.

Lloyd George o obnovi Evrope

London, 23. januarja.

Lloyd George je imel v soboto (21. t. m.) na konferenci liberalne stranke velik govor o svetovnem gospodarskem položaju. Govor je javnost pričakovala z velikim nestrpnostjo. Več tisoč mož broječa množica je priredila popularnemu državniku sijajne ovacije, ko je nastopil.

Svoj govor je pričel s kratko izjavo o irskem vprašanju, glede katerega je naglašal, da je njega rošitev po vsem svetu silno dvignila ugled Anglije. Nato je v kratkih izjavah nastopil proti takojšnjemu razpisu novih volitev za angleško zbornico in prešel k svojemv ekspozeju o gospodarskem položaju Evrope.

Opozorjal je predvsem, da je Evropa prestala strašno vojno, ki jo je pahnila v hušji položaj, kakor je bil kdaj prej. Samo Anglija šteje na dva milijona brezposelnih. V svrhu oživilja trgovine je neobhodno potrebno mislebojno zaupanje vseh narodov. Geslo vseh držav mora biti: Vzpostavitev zaupanja. Zato pa je potrebno, da zmaga mirovna ideja na vsej črti, kar je odvisno v prvi vrsti od sporazuma anglosaskih plemen. Konferenca v Washingtonu je mnogo pripomogla k temu, akoprav še niso rešena vsa državna vprašanja, ki so bila na dnevnem redu konference.

Lloyd George je končno izjavil: «Prepričan sem trdno, da bo končno venlarje zmagala pamet. V tem oziru sem popoln optimist. Ljudje, ki so danlanes nasprotniki konference, nočejo prevzeti nobenih odgovornosti. Do Geneve mora priti. Na genevsko konferenco so povabljeni vsi narodi, ker je treba napraviti konec vojnam. Britanija sama je pripravljena na vse žrtve. Pripravljena je znižati svojo armalo na bivše mirovno stanje in zmanjšati tudi svoj mornariški in letalski program. Pričakuje pa, da bodo storilo isto tudi vse druge države».

Zborovalci, več tisoč po številu, so sprejeli Lloyd Georgeova izvajanja z viharim odobranjem.

Politične beležke

+ Nkar se ne skrivajte za krščanstvo! «Slovenčeva» polemika proti našemu nedeljskemu uledniku nas samo potrjuje o umestnosti naših izjavanj. Nam ni bilo treba čitati in se pozivati na feljton v nemškem Žičovskem listu «Neue Freie Presse», kakor to dela «Slovenec», ko smo priznali pomen religioznosti in krščanstva za prehod današnjega človeštva. Pokazali pa smo na bistveno razliko med pravim krščanstvom in klerikalizmom. Kateri poslednji je pri nas popolnoma izrinil prvo. Nikakor ni res, da je predsednik govoriti o opasnosti in kvarnosti klerikalizma za narod, njegovo moralo in etiko. Žalilog je danes poleg «veriznikov», izvoznicarjev in bankirjev — ki so v SLS zelo častno zastopani — iskatelj krivec propadanja moralnih pojmov v politikujoči duhovščini, koje dejanja so navadno v diametralnem nasprotstvu s krščanstvom in njegovimi temelji. V dokaz temu nam služijo nedeljske prizide, spovedi, dele duhovščine v cerkvi in zunaj nje, zlasti pa klerikalno časopisje. Najboljše spričevalo v tem oziru nam daje mariborska «Straža» poslednjega tedna («Straža» št. 7 z dne 18. t. m.), ko se zagovarja pred očitki, da je surova in da označuje krive nauke. Dr. Korosčevo glasilo se sklicuje na duševnega očeta slovenskega klerikalizma dr. A. Mahniča ter na njegov nauk o »pobujanju nasprotnikov, po katerem je v mnogih slučajih dovoljeno osvetljevatí neprilatelja, «smešiti njegove prav, sramotiti njegovo ime in prilimek.» In posluševati se smemo k temu proze in stihov, resnohe in šale karikature in vseh umetnosti in sredstev.» Tako pravi učitelj današnjih klerikalcev, ki je na koncu svojega življenja pokazal vendarle še neka idealizma in patrijotizma. Iz «Straže» pa lahko vidimo, kako pojmujejo ta pouk klerikalci tretjeredniki, zlasti pa mladi kaplani in župniki, v katerih prevladuje je surov instinkt in klerikalno - politična strast. Če je v slovenski javnosti potrebno odpraviti kak predsednik, potem je nužno, da se iztrebi iz naroda nekretna zamenjava klerikalizma s krščanstvom. Kdor je med klerikalci pošten, mora priznati, da je to res potrebno.

+ Po papeževi smrti. V svojih poročilih o papeževi smrti ugotavljajo vsi italijanski listi, da je prišla smrt za vse, zlasti pa še za cerkvene kroge, povsem nepričakovano. Zato niso bile izvršene nebene priprave za pogreb, ki se mora vršiti po starem, strogo predpisanim ceremoniju. A tudi v političnem oziru je prišla smrt čisto neupčakovano; to se vidi že iz dejstev, da se ne morejo imenovati nobeni resni kandidati za naslednika na Petrovem prestolu. Imena, ki se pojavljajo, so še popolnoma neznaná. Zato bo volitev novega papeža jako zanimiva, ker med današnjimi kardinali, morda razun kardinala Gasparija, ni resnega kandidata.

+ Zopet kršenje mednarodnih pogoib, Iz Pariza se poročá, da je preločila madžarska vlada reparacijski komisiji obširen memorandum, v katerem dokazuje, da je absolutno izključena likvidacija bivše avstro - ogrske banke na temelju določil trianonske mirovne pogodbe. Zato madžarska vlada zahteva, da se izpremena te določbe mirovne pogodbe, oziroma da dobi madžarska vlada pooblastilo, da sme določbo, ki se nanaša na likvidacijo avstro - ogrske banke, razlagati v kolikor mogoče širokem pomenu. — Radovedni smo, ali bo reparacijska komisija pristala na ta madžarski predlog in dovolila novo kršenje mirovne pogodbe v ekonomskih vprašanjih, kot je storila to veleposlaniška konferenca z beneškim sporazumom v političnem oziru.

Po svetu

— General Pershing proti redukciji ameriške armade, Kaker poročá «Chicago Tribune» iz Washingtona, da general Pershing v ameriškem senatu odločno nastopil proti temu, da se efektivno stanje ameriške armade zniža na 140.000 mož. Pershing zahteva, da ostane število armade neopmenjeno in da se formira poseben delavski korpus s 14.000 možmi. Kot utemeljitev za svoje zahteve je obločadil neko pismo maršala Focha, v katerem ta dokazuje, da bi redukcija ameriške vojske zelo slabo vplivala na njeno pripravljenost v eventualni bodoči vojni.

— Dar belgijski kraljici. Neka angleška tvornica zrakoplovov je poklonila belgijski kraljici mal aeroplan za dve osebi. Ta aeroplan je bogato nakičen. Kraljica se je za darilo prisrčno zahvalila in izjavila, da ga bo čisto uporabljala. Aeroplan je kljub luksuzni opremlitvi zelo solidno zgrajen.

— Ruski kroanski dragulji, med njimi sloviti biser Orlov, katerega vrednost se ceni na 300 milijonov naših kron, se baje nahačajo po velikem delu v rokah znanega nemškega milijarderja Stinosa, ki je nanje posodil velike vsote.

— Odgodeno potovanje belgijskega kralja v Italijo. Koncem sledečega meseca je imel priti v Rim belgijski kraljeviški par. Temu potovanju se je pripisoval velika važnost v običajskem smislu. Kakor pa sedaj poročaja iz Bruslja, je to potovanje vsled papeževe smrti odgodeno za nedoločen čas.

— Avtomobile iz bombaževine bo izdeloval znani ameriški kralj avtomobilov Ford. V njegovih tovarnah so preiskusili snov, ki ob toli iz bombaževine in formaldehida ter je znana pod imenom kotonoid. Snov je silno trpečna ter postane hidravličnim potom trda kakor jeklo.

Prosveta

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE.

DRAMA.

Sreda, 23. jan.: Predstava za uhožne otroke popoldne ob 3. uri «Peterčkove poslednje sanje». Izv.
Četrtek, 25. jan.: V korist udruženju gledaliških igralcev. «Hamlet». Izv.
Petek, 27. jan.: «Gardist». E.
Sobota, 28. jan.: «Hamlet». D.
Nedelja, 29. jan.: Popoldne ob 3. uri. «Peterčkove poslednje sanje». Izv.

OPERA.

Sreda, 25. jan.: «Labodje jezero». D.
Četrtek, 26. jan.: «Faust». B.
Petek, 27. jan.: «Labodje jezero». C.
Sobota, 28. jan.: «Dohomo». E.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Četrtek, 26. jan.: «Favni». C.
Petek, 27. t. m.: «Pitčara». A.
Sobota, 28. t. m.: «Parizanka». C.

KONCERT ZIKOVCEV.

(23. januarja v ljubljanski «Filharmoniji».) Lepota sama je stopila pred nas, spustila pajčolan z ramen in se obdala s solčno gloriolo. Štiri umetniške duše so zaplamtele pred nami z enim samim velikim, lepim plamenom — saj ni bilo ne odra, ne ljudi ne instrumentov, čutili smo samo božanski duh prave, resnične umetnosti, opojne in mlade kakor vino. — Do prihodnjega njihovega koncerta ne bomo čuli nič enakega, s to zavestjo smo odhajali.

Svoje instrumente in igranje pojmujejo Zikovci odlično: njihova igra je povsem akomodirana značaju in naturelu instrumenta, vsak zvok, vsak crescendo je pri njih violinski. Barva zvoka je bila od začetka do konca pri vseh idealno temperirana, skoro neverjetno, kakšen glas imajo isti instrumenti v rokah različnih umetnikov! Melodije teko Zikovcem praravnno iz instrumentov, kar same po sebi, kakor studenci iz zemlje, neprisljieno. Nobenih narejenih ali prisiljenih efektov nismo zaznali: Zikovci so igrali bolj zase kakor za občinstvo.

Slavni Smetanov kvartet je dostikrat na programih, toda ne verjamem, da je že dostikrat našel tako ljubečih interpretov. Tistega pretresljivega «Larga» ne bomo tako kmalu pozabili. Beethovenov kvartet v G-duru je eden izmed šestih kvartetov op. 18, ki spadajo v prvo dobo mojstrskega delovanja, nekako okrog leta 1799, ko je Beethoven ravno začel postajati Beethoven, dočim je bil dotlej Mozartov in Haydnov učencec. Ljubek je bil «Scherzo», interesantnejši pa «Quasi presto». Upamo, da nam Zikovci dajo enkrat tudi katerega izmed zadnjih Beethovenovih kvartetov. Dvofakov kvintet je bil istotako na višini kakor druge skladbe. Dobro, da so si našli Zikovci doraslega umetnika v prof. Ravniku; žal, morda je klavir še prevelik za skupno igro z Zikovci in v tej, skoraj bi rekel malo preveč akustični dvoranji...

Ne moremo biti dovolj hvalečni umetnikom za ultike tega večera. Upamo, da bodo na splošno željo koncert čimprej ponovili. Občinstvo se je odzvalo nad vse častno in se bo Zikovcem vedno.

Sinočnjega «Trubadarja» je pel namesto g. Sowiškega, g. Drvota, vkljub temu, da je moral malce nepraviljen stopiti na oder, sijajno. Končno pesem v drugi sliki je moral ponoviti, občinstvo ga je večkrat priklicalo pred zaveso. Tudi Azucena ni pela gna. Rewiczewa ampak gna. Sterkova, ki je odšla in odigrala svoj part prav izvrstno. Škoda, da ji dajejo večino samo kratke uloge, v katerih se more pokazati vseh svojih zmnožnosti. V splošnem ni bila slabša kakor lani gna. Thierryjeva, G. Romanovski je silno ugaljal kakor vselej. Posebno dobro je odšel ljubavno pesem v drugi sliki drugega dejanja. Tudi g. Zupan se je izkazal. Njegov gals je vedno bolj poln. G. Lovčeva je odšla Leonoro brezhibno in s čustvom. Orkester pod vodstvom g. Neftata je bil eksakten, takten in discipliniran. Sploh se je sinočnji «Trubadar» postavil. G. Neftatu moramo čestitati k uspehu in hitremu napredku.

K spremembi repertoarja v ljubljanski operi. Ker je več soltsov in solistik obločelo, vprizore v sredo dne 25. t. m. namesto opere «Werther» balet «Labodje jezero» za red D.

«Hamlet» z novo zasedbo in opremo se vprizori v četrtek dne 26. t. m. v korist Udruženja gledaliških igralcev v ljubljanskem narodnem gledališču.

Nedeljsko predstavo «Toske» v ljubljanski je dirigiral g. Balatka. Pokazal je tudi pri tej priliki svoje odlične dirigentske sposobnosti.

Za Arčibaševa. Potrjuje se vest, da te slavni ruski pisatelj Arčibašev kateremu boljševidki niso dovolili izselitev iz Rusije, da si išče zdravja, popolnoma ogušil in oslepel. Živi v najobupnejših razmerah: zato se po vsem svetu pripravila pomožna akcija za nesrečnega pesnika. Vsa velika gledališča uprizore v njegovo korist njegovo dramo «Ljubosumnost». Med jugoslovanskimi gledališči se je odzvalo prvo temu pozivu gledališče v Splitu, ki uprizori v prihodnjih dneh «Ljubosumnost». — Tako so boljševidki v kratkem času svoje vladje fizično ubili največje ruske duhove: Rimski-Korsakova, Rjepina, Korolenka, Bloka, Arčibaševa in kdo ve še koliko drugih!

Sokolski vestnik

Bratski sestanek Sokola I v Ljubljani v svrhu sestave kandidatske liste za nedeljski občni zbor se vrši v četrtek dne 26. t. m. ob 20. uri na Taboru. Bratje in sestre, pridite v obilnem številu!

Sokol Polje vabi na svoj redni občni zbor, ki se vrši v nedeljo dne 29. t. m. ob 2. uri popoldne pri br. Kuharju v Vevčah.

Telovadno društvo Sokol v Ptuju ima svoj redni občni zbor v soboto dne 28. januarja ob 20. uri v spodnji dvorani Narodnega doma z običajnim dnevnim redom.

Sokol v Ljutomeru. Štirinajsti občni zbor telovadnega društva Sokol v Ljutomeru se vrši v nedeljo dne 29. januarja ob 14. uri v telovadnici meščanske šole.

Sokol v Dolnji Lendavi ima svoj drugi redni občni zbor čt. 29. t. m. ob 20. uri v čtalinčnem prostoru pri Lenariču, z običajnim dnevnim redom.

Sokol Dravograd-Meža je imel dne 17. t. m. svoj občni zbor, na katerem se je pooblašala zaupnica staremu odboru in se izvolili sledeči novi odbor: Predsednik br. Kolenc, podpredsednik br. Grisogono, tajnik br. Mikuš, blagajnik br. Lenassi, načelnik br. Naberger, načelnikov namestnik br. Nendi, predsednik kulturno-prosvetnega odseka br. Glogovšek, odborniki bratja Erker, Žun, Košin in Kaiser, pregledovalci računov brata Senčar in Gomilšek. V ogorčenju nad postopanjem frankovskih Sokolov je bila glasno sprejeta sledeča resolucija in odposlana S. J. S.: «Obsojamo nesramen napad na br. dr. Angjele-novića od strani takozvanih frankovskih Sokolov v Zagrebu in rotimo Sokolski savez, da ukrene vse potrebno in naznani vse jugoslovanski javnosti, da napadalec niso nikak Sokoli ter da noprovideno nosijo ime, katero so že ponovno oskrupili.» Brazjavim potom so se odposlale najprikladnejše čestitke Njegovemu Veličanstvu Aleksandru povodom njegove zaroke.

Bolezen ministra dr. Jerjava se je znatno obrnila na bolje ter je gosp. minister izven nevarnosti. Kakor nam javljajo z Beograda, se bo mogel dr. Jerjav polajti v najkrajšem času v Ljubljano čim se dovolj okrepča, se poda za nekaj tednov na morje. Za čas njegovega dopusta ga bo v njegovem resortu zastopal minister doktor Krstelj.

Boleča rezidenca kraljevskega para. Minister za gradjevine gosp. Veja Vukičević je ogledal prošle nedelje novi dvor. Oprema kraljevskega dvora je že tako napredovala, da bo delo v kratkem končano. Začele so se že nameščati zaveze, tako da bo novi kraljev dvor v prvi polovici meseca marca popolnoma gotov.

Oporoka kralja Petra. V Beogradu se je sestavil državni odbor, pred katerim bo te dni oljpt testament pokojnega kralja Petra. Poleg testamenta v zapечатni kuverti, se nahaja poslednja sporočila Petra Velikega Osvoboditelja njegovemu nasledniku na prestolu. Člani odbora so: predsednik vlade, predsednik kasacijskega sodišča in predsednik državnega sveta.

Pokrajinski namestnik obolel. Pokrajinski namestnik Hribar je na svojem inspekcijskem potovanju naglo obolel ter se je večeraj zjutraj vrnil v Ljubljano. Kakor čujemo, gre za precej akutno prehladje in mora gosp. namestnik ostati v postelji.

Sožalje naše vlade povodom papeževe smrti. V imenu kraljevske vlade je večeraj minister za vere dr. Krstelj izrazil papeškemu nunciju v Beogradu mons. Cherubiniju sožalje povodom papeževe smrti. Minister notranjih zadev je istočasno naročil pokrajinskim namestnikom v Zagrebu, Splitu, Sarajevu in Ljubljani, da sporočijo sožalje vladi najvišjim cerkvenim funkcionarjem v svojih pokrajinah. V smislu te odredbe je v odsotnosti pokrajinskega namestnika posetil večeraj škofa Glejča predsednik dr. Baltič ter mu je izrekel sožalje v imenu kraljevske vlade. V Ljubljani je pokrajinska uprava storila še nekaj več. Dala je izobesiti na državnih poslopih črne zastave.

Imenovanja v državni službi. Imenovani so: računski revident pri invalidskem oddelku v Novem Sadu Fran Hegec za računskega svetnika pri oddelku za socialno politiko v Ljubljani; tajnik glavnega odbora zveze dobrovoljcev v Beogradu Albert Bizjak za pisarja II. razreda ministristva za socialno politiko; računovodja pri rudniku raštanjekem Nikolaj Putrih za asistenta inspekcije dela v Banjaluki; absolvent visoke kulturno-tehnične šole Edvard Fugina za inženjerskega pripravnika pri generalni inspekciji voda v Ljubljani.

Osemdesetletnica dr. Pavla Turnerja. V soboto je obhajal dr. Pavel Turner, ki živi na svojem posestvu v bližini Maribora, svojo osemdesetletnico. Ob tej priliki so se ga spomnili naši književniki in naša kulturna društva s prisrčnimi čestitkami. Doktor Turner je bil svoje ča-e mecen in pisatelj. Omogočil je izdajo Trdinovih «Bajk in povesti o Gorjancih», pisal je v «Novice», «Slovenski Narod», «Zora», «Slovenec», večinoma pod psevdonimom Ahasver. Dr. Turner brani še danes dragoceno korespondenco z Aškercem, Jurčičem, Trdino in celo z Gladstonom. Osemdesetletnemu zaslužnemu življenju naše spoštovanje in mecen dr. Turnerju naše prisrčne čestitke! Slavljenu je priredila mariborska «Glasbena Matica» v petek polnoknico.

Zagrebski nadškof dr. Ante Bauer je prišel večeraj z brzovlakom v Maribor v posete k svojemu bolnemu tovarišu, škofu dr. Napotniku.

Vojvodinske škofije. Glede ustanovitve škofije za katolike v Vojvodini se pojavljajo tri mišljenja. Papeški nuncij je sprožil predlog, naj se Vojvodina prideli dakovski škofiji; vlada namerava ustanoviti v Vojvodini dve škofijski stolici, Bunjevec v Koroščevem klubu so se pa izjavili za eno škofijo s sedežem v Subotici.

Parobrodna zveza med Jugoslavijo in južno Ameriko. V Beogradu se je osnovala parobrodna družba «Transoceanica» s osnovno glavnico 30 milijonov dinarjev. Pri poljetju sodeluje tudi znani boratah Kristobal Milanaović v Buenos Airesu, ki je prispejal te dni v Beograd. Paroplovna družba bo vzdrževala redno zvezo med Jugoslavijo, Brazilijo, Urugvajem in Argentinijo za blago in za potnike.

Komisija zaradi Trbovelj, ki naj dobi in uredi mozdne delavstva in plače prireditelj trboveljskega premogokopa, ima danes v Trbovljah pri premogokopu lokalni ogled. Zaslžala bo po potrebi vredni strokovnjake ter zastopnike interesentov. Treba je, da pri tem pridejo do vsega predstavniki vseh kategorij delavstva in podaradništva.

Karoly v Beogradu. Iz Beograda se javlja, da pride te dni zopet v Beograd bivši predsednik madžarske republike grof Karoly. Istočasno pridejo z Dunaja v Beograd nekateri uglednejši madžarski politiki kot Jaszi, Garami in Linder. Konferenci madžarskih politikov v Beogradu se pripisuje velik političen pomen z ozirom na negotovo politično situacijo, ki vlada danes na Madžarskem, kjer se nahaja Horthyjev režim v skrajni krizi.

Naročnikom, ki za preteklo leto naročnine še niso poravnali, smo te dni priložili čekovne položnice z nujno prošnjo, da radi rola zaostanke nemudoma poravnajo.

Smrtna kosa. V Ljubljani sta umrla posestnik Ivan Kalin in hčerka majorja v pok. Lenka Janša.

Zvišanje plače občinskim uslužbencom. Na prodlog ministra notranjih del je ministrijski svet sklenil, da se zvišajo plače občinskim uslužbencom v Hrvatski in Slavoniji. Zakon stopi v veljavo dne 1. februarja 1922.

Komunisti v preiskovalnem zaporu. Iz Beograda poročajo: Poveljnik straže, ki opravlja službo pri zaprtih komunistih, obtožnih zaradi vidovdanskega atentata, je prišel na sled novi tajni korespondenci med aretiranci in komunističnimi prvaki, ki so na svobodi. Pisma so bila skrita na dnu posole, v kateri se je prinašala v zapore jed. V nekem pismu se je atentatorja Stejčicu nasvetovalo, naj prekliče svoje prejšnje izjave v proiskavi in sploh zanika vso krivdo.

Španska bolezen, ki je razsajala leta 1918 po vsem svetu, se je zopet pojavila. Iz vseh krajev naše domovine javljajo, da se bolezen zopet širi, vendar pri nas dosedaj še ni tako huda, kakor je bila pred štirimi leti. Pač na nastopa v drugih deželah še precej opasno ter je na Madžarskem, na Nemskem in v Avstriji zahtevala že mnogo žrtv. V letih 1881 do 1893 se je prvič pojavila epidemija, ki je dobila ime influenza in katere bacile je odkril profesor Pfeifer v Lipskem. Epidemija je ugasnila, ponovila se je zopet začetkom stoletja, leta 1918 pa se je vrnila v novi še akutnejši obliki kot španska gripa. Po angleških statistikah je takrat umrlo na tej bolezni 6 milijonov ljudi, od teh 3 milijoni v Indiji. Sedaj se očividno pripravljamo četrti naval te čudne bolezni. Treba je biti na oprežu. Prilodnje dni priobčujemo v listu nekatero važno opozoritev, kako se treba paziti in zavarovati proti pogubnim posledicam španske bolezni, ki je kakor znano dobila svoje ime od tega, ker je leta 1918 preko Španije prišla svoj «zmagovit pohod».

Zaloz zastavo povodom papeževe smrti je razobesila v Ljubljani med prvimi poružnica tržaške zavarovalnice «Assicurazione Generali» na Marjinem trgu. Kot znano, je Assicurazione Generali v Trstu zatočišče fašistov, skoraj vse uradništvo je fašistovsko in zavarovalnica izplačuje tržaški fašistovski organizaciji ogromne prispevke...

Sodna razprava proti «dolarškim princema». Po dolgotrajni preiskavi je kazenska zadeva glede tatvine dolarjev na ljubljanski pošti v toliko dozorela, da je končno razpisana glavna razprava proti krivcem na dan 6. februarja t. l. ob poldevetih dopoldne. Razprava bo trajala več dni. Zbornemu sodišču bo predsedoval doželnosodni svetnik dr. Skaberne. Na obtožni klopi bo devet poštinih uslužbenecov. Za razpravo vlada povsod veliko zanimanje.

Voiltev glavnega odbora za obdelovanje Barja. V zmislu zakona z dne 23. avgusta 1877 dež. zak. št. 14 se je sestavil volilni imenik voilteev I. skupine vseh k okrožju mesta Ljubljane spajajočih katastralnih občin in leži od 23. januarja do 23. februarja 1921 pri gospodarskem uradu mestnega magistrata ob uradnih urah vsem opravičencem na vpogled. Pri tožbo proti volilnemu imeniku je v gorenjem roku vložiti pri mestnem magistratu.

Za Kromarjevo družino. Na svatbi g. dr. Janja Dmovaška z gospodično Tinco Kakenbergovo v Trbovljah se je nabralo na družino narodnega mučenika Kromarja 701 K. Znesek se je odposlal črnomeljškemu Sokolu.

Profesorstvo društvo — sekcija Ljubljana ima v sredo dne 1. februarja 1921 ob 9. uri v risalnici Vodnikove gimnazije v Ljubljani izredni občni zbor. Razpravljalo se bo o načrtu zakona za srednje šole v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev; poroča v to svrhu izvoljeni odbor.

Društvo stanovanjskih najemnikov za Slovenijo v Ljubljani opozarja, da se vrši prihodnja javna odobrova seja v sredo dne 23. januarja 1921 v mali dvorani «Mestnega doma». Društvena pisarna da e članom dnevno od 18. do 20. ure informacije Sv. Petra cesta št. 12, priložno, desno.

Podporno društvo jugoslovanskih akademikov priredi v soboto dne 28. januarja ples v zgornjih prostorih «Narodnega doma» pol pokroviteljstvom gospe dr. Furlanove, dr. Brejčeve in dr. Zornikove. Čisti dobiček je namenjen za prehrano revnih akademikov. Začetek točno ob osmih. — Vabla se že razpošiljajo.

Občni zbor «Slovenskega lovskega društva» se vrši na Svečnico ob 15. uri v restavracijskih prostorih «Narodnega doma» v Ljubljani. Vsak član zastopa lahko še 5 odsotnih članov in zadostuje, da se izkaže s plačilnim listom (izkaznico). Tudi lanski plačilni listi so še veljavni.

Na predpustni veselici frankovskega zagrebškega Sokola, ki je prekinil vsake zveze z jugoslovanskim sokolstvom in izstopil iz «Jugoslovanskega sokolskega Saveza» sodeluje iz prijaznosti (tako poroča «Obzora») zagrebška operna pevka g. Irma Polakova, ki bo zapela par hrvatskih in slovenskih pesmi.

Tatjanin dan prirode ruski akademiki ljubljanske univerze, kakor že javljeno, v sredo dne 25. januarja. Popolne koncerte po kavarnah «Union», «Zvezda», «Slon» in «Evropa». Zvečer ob 8. uri koncert, variete in ples v «Narodnem domu».

Kolo jugoslovanskih sester ima kratko, a važno sejo v četrtek dne 26. januarja ob štirih dopoldne v društveni sobi. Pridite v polnem številu!

Slovenskega ribarskega društva drugi redni občni zbor se vrši na Svečnico, dne 2. februarja ob deveti uri dopoldne v restavracijskih prostorih «Narodnega doma» v Ljubljani v običajnim dnevnim redom. Olibor prosi za polnoštevilno udeležbo. Vsak član zastopa lahko pet odsotnih članov. Kot pooblastilo velja lanskoletna izkaznica. Samostojne predloge je priglasiti pisмено pred občnim zborom. — Olibor.

Zdravniško društvo v Mariboru ima dne 26. januarja v klubovi sobi hotela «Union» svojo odborovo sejo. Tovariši, prijatelji dobrodošli.

Splošna gospodarska zadruga, poružnica Celje, je imela v nedeljo občni zbor. Preteklo leto izkazuje 50.000 kron čistega dobička. Olibor je predlagal likvidacijo poružnice, vendar pa je občni zbor sklenil, naj se v svrhu rešitve tega predloga skliče za 5. februarja nov izredni občni zbor.

Posenemanja vrednot Uslužbenstvo obratnega ravnateljstva Južne železnice v Ljubljani je leta 1921 prispevalo: za «Gospodarski Zvon» 8.306 kron, za «Jugoslovensko Matico» 10.460, za «Ciril Metodovo družbo» 212, za slepce 888 kron; skupaj 19.900 kron.

Brezposelnost v Dalmaciji. Po poročilih, ki so dospela ministristvu za socialno politiko, vlada v Dalmaciji velika brezposelnost, zlasti med pomorščaki. Ministristvo je veselo tega pričetku akcije, da se zaposlijo delavci, zlasti pa, da nam Italija čim prej izroči pripadajoče ladje. Na ta način bi se brezposelnost znatno omejila in ostalo bi le še malo število nezaposlenih, katerim bi država dovolila primerno podporo.

Požar v nautični akademiji v Bakru. Prošli četrtek so kleparji popravljali streho in cini v na postopju nautične akademije v Bakru. Vesel nepredvidni delavcev se je vnela streha in je nastal velik požar, ki je uničil streho in deloma tudi zadnje nadstropje. Škoda znaša nad milijon kron.

Beračeva smrt. Fran Štimec, rodom iz Brežice, vdovec brez otrok in bivši krojač, je stanoval že več let v neki šuni ob periferiji Zagreba. Te dni so našli 77letnega moža mrtvega v njegovem ležišču. Pri njem so našli 610 kron.

Ukradeno blago je prodal na strani te dni rudar Franc Višnikar iz Trbovelj. Ker imajo naše starinarice jako dobro izkušnje in spoznanje takoj vsako sumljivo blago, so Višnikarja ovalile policiji, nakar je bil aretiran in je pri zasliševanju tudi priznal, da je ukradel manufakturno blago na zagrebškem kolodvoru.

Tatvina. Neznani umrovil je v Mariboru videl v stanovanju Emila G. in mu ukradel več komadov obleke v vrednosti 3 do 5000 kron.

Ta ni ugovor dinastij Habsburg in Wittelsbach

Müncheners Neueste Nachrichten objavljajo poročilo o prevratnih načrtih bavarskega princa Ruprehta Bavarskega in bivšega nadvojvode Albrehta Habsburga. Bivši nadvojvoda Albreht je bival nekaj mesecev v Rimu, kjer se je s sodelovanjem italijanskih vladnih krogov dogovoril z odposlanci princa Ruprehta za dalekosežni državno-politični program. Pred kakimi 14 dnevi sta ta dogovor podpisala v Münchenu Albreht in Rupreht. Najznamenitejše točke tega dogovora so:

- 1.) Habsburžani se odrečejo na korist Wittelsbahov avstrijskim alpskim deželam.
- 2.) Dunaj z okolico se nevtralizira kot svobodna država.
- 3.) Wittelsbachli bodo s pomočjo «Orgescha» podpirali povratek Habsburžanov na madžarski prestol, na katerega kandidira nadvojvoda Albreht.

V poročilu se dalje naveda, da je neki princ Yselburg kupil na Danskem množico aeroplanov in to z denarjem, ki ga je dobil od bivšega nadvojvode Friderika; omenjajo se tudi difference med «Orgeschem» in prevratno organizacijo «Oberland» z ozirom na prevratne namene. Prvotno se je nameravalo, da se o priliki pokopa bivšega kralja Ludvika proklamirava v Münchenu monarhija, tola «Oberland» je proti temu protestiral, nakar je došlo do znane proklamacije bivšega princa Ruprehta.

Memorandum končuje s sledečimi besedami: Mrd Albrehtom Habsburgom in Ruprehtom Wittelsbachom je došlo do sporazuma, na podlagi katerega ima dinastija Wittelsbachov pravico do vladanja na Bavarskem, Tirolskem, Vorarlbergom, v Salzkammergutu in v delu Nižje Avstrije, a dinastija Habsburg na Madžarskem. Za dosego teh ciljev se ima formirati vojska 250.000 mož. Vrhovni poveljnik v Nemčiji je princ Yselburg, nemške pomožne čete so organizacije «Orgescha» in «Oberland». Po nekaterih časopisnih vesteh je baje pri celi tej zadevi angažiran tudi monakovski papežev nuncij Pacelli.

NOVE OLAJŠAVE PRI UVOZU PAROBRODOV, LADIJ, MOTORNIH IN NAVADNIH COLNOV.

V odloku Gospodarsko-financijskega komiteja št. 61.602 od dne 22. sept. 1920, leta je med drugim predviden tudi carine prost uvoz za neluksuzne čolne in neluksuzne ladje za osebni in blagovni promet.

Ta olajšava pa v praksi ni dosegla željenega cilja: pomnoženje plovne inventarja in materiala ter poboljšanje rednega in morskoga prometa, ker se je po odredbah carinskega komiteja k št. 657 prozokosno interpretiralo, kaj se ima smatrati za neluksuzno opremljene čolne in ladje. Iz navedenih razlogov je finančni minister z odlokom od dne 16. januarja uklinil dosegljanje odredbe car. komiteja k št. 657 uvozne car. tarife in na mesto njih odredil: da se kot luksuzni brodi (ladje) ali čolni z motorji ali brez motorjev, v zmislu 3. točke 657. štev. splošne car. tarife smatrajo one ladje in čolni, ki ne služijo javnemu osebne prometu in ki so opremljeni s saloni ali kabinami, ki so deloma ali pa popolnoma izdelane ali opremljene z materialom označenim v tar. štev. 434 in 435 (sini leseni izdelki) ali pa v pripombi k št. 567 (sino izdelano železno pohištvo).

Po teh določilih se torej lahko uvozi jo prsto od carine pa tudi od luksuzne takse vse ladje in čolni, z motorji (stroji) in brez motorjev, ki niso zares luksuzno izdelani ali opremljeni. Carine prosti so torej tudi športski čolni za veslanje, ako niso luksuzno opremljeni.

Opravljanje izvoza deviz. Olibor za reguliranje prometa z devizami in valutami pri Narodni banki v Ljubljani opozarja interese, ki so si pri pooblaščenih lenarnih zavodih nabavili devize in se istočasno obvezali, da bodo v roku od treh, oziroma šestih mesecev uvozili blago v ekvivalentni vrednosti, naj to v roku osmih dni po dostopku zanesljivo pristojnem Oliboru opravljajo s tem, da predložijo originalne fakture in carinske deklaracije ter v tozadevni vlogi navedejo, kje (pri katerem denarnem zavodu), kdaj in v katerem iznosu so devizo kupili. Industrijska podjetja imajo pri nabavi strojev in materiala za opravljanje izjemni rok od leto dni. — V slučaju, da se izvoz deviz pravčasno ne opravi, nastopajo posledice, predvidene v članu 11 «Pravilnika za promet z devizami in valutami», ki obstojajo v dogovornem plačanju ene četrtine dovoljenega iznosa deviz na ime kazni.

Kolkovanje vlog na trgovsko zbornico. Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani opozarja interese, da se morajo po naredbi generalne direkcije posrednih davkov ona vloge, v katerih stranke prosijo zbornico za intervencijo pri raznih državnih uradih in oblastih v zadevah posameznikov odnoeno v privatnem interesu strank, po predpisu kolkovati z 2 in 5 dinarskim kolkom v zmislu določbe začasnega zakona o taksah. Zbornične vloge na državne urade so kolkovine proste le v zadevah, ki so v interesu celokupne trgovine, industrije in obrti, ne pa le v interesu posameznih strank. Vloge strank na zbornico so kolkovine proste, izvzemki vloge za izdajo potrdil za carine prosti uvoz, katerim je priložiti dvojniarski kolek in 10 dinarjev za pristojbino in kolke za potrdilo.

Izplačanje zavarovalnih inozemskih zavarovalnih družb. Obleenje za izvršene mednarodnih dogovorov v zunanjem ministristvu pripravilo onim, ki so se zavarovali, da do končnega rešenja tega vprašanja plačajo premije v jugoslovanskih kronah, oziroma ako zavarovalna družba ne bi sprejela premije v dinarjih, da jih leponarajo pri sodiščih in da družbo o tem obvestijo. Izplačanje dospelih zavarovalnin naj se ravno tako zahteva v jugoslovanskih kronah, a izplačanje v avstrijskih ali madžarskih kronah naj se ne sprejme.

Cene tekstilnemu blagu v Češkoslovaški padle. Na razna tozadevna vprašanja pojasnjujemo, da smo vest pol tem naslovom posneli po čeških listih, v katerih je stalo, da so češkoslovaški industrijalci bombažnega blaga z ozirom na znižanje bombažnih cen tudi znižali cene svojim izdelkom do 25 odstotkov napram cenam pred ca. tremi meseci. Kakor se naknadno poroča, so se znižale te cene povprečno za 20 odstotkov in tudi do 25 odstotkov. Za nas to znižanje nima polnega pomena, ker je naša valuta padla v večji meri, nego so se znižale cene češkega bombažnega blaga. Deviza Beograd v Pragi je padla n. pr. od 17. oktobra 1921 do 20. januarja, to je tekoma ca. trih mesecev, za 40 odstotkov (17. oktober 133.75; 20. jan. 80.25). Ako vzamemo, da so se znižale cene v Češki za 20 odstotkov, so se torej za nas vsled silnega padca naše valute še povisale — po gorenjem računu, ki je je približen — celo za 20 odstotkov. Toliko v pojasnilo onim, ki mogoče naše vesti niso pravilno razumeli.

80letnica «Gospodarskega lista» (glasila hrvatskega Gospodarskega društva). Dne 26. januarja poteče 80 let, kar so (26. jan. 1842) izšla «Priobčenja članovom horvatsko-slavonskeg Gospodarskog društva od Upravljaljuega odbora», iz česar se je razvil današnji «Gospodarski list». Prvi urednik lista je bil znani lirice odvetnik Dragutin Rakovao. «Gospodarski list» se tiska sedaj v 78.000 izvodih in je najbolj razširjen list v Jugoslaviji.

Zagrebski velesejem. Uprava Zagrebškega zbora je podaljšala rok za prijave razstavljalcev do dne 31. januarja. Ako kakšna tvrdka, ki bi rada razstavila, še ni dobila potrebne tiskovine, naj se takoj obrne na urad Zagrebškega zbora. Trg 23. listopada 1918, Zagreb.

Novo carinske pristojbine v Italiji. Iz Rima poročajo, da je italijanska vlada odredila, da se pri plačanju carine v zlatu, ako se vrši plačanje v bankovelnih, od 16. do 31. januarja plača 840krat toliko, kot znaša temeljna carina.

Dančni potomi in Italiji. V zvezi s polomom «Bance di sconto» je ustavila svoje delovanje «Unione Bancaria Milanese». Razen tega se javlja polom banke «Banca Italiana per l'Industria e agricoltura» v Rimu. Nadležje je v Palermu vsled poloma «Bance di sconto» nastal run na «Banca Cattolica di Credito sociale», ki je vsled tega zaprla blagajne in prošila za moratorij.

Položaj v avstrijski industriji železa. Z Dunaja poročajo: Stajarske železarne in jeklarne imajo nebroj naročil. Skoro vsa železo predelovalna industrija je morala le deloma pokriti svoje potrebe s stajarskim materialom in je bila prisiljena, predati mnogo naročil v inozemstvo. Avstrijske železarne so zvišale pribitek na temeljno ceno od 135 na 170 odst.

Cene žitni na praskem žitnem sejmu dne 16. januarja: domači volji 5.50 do 8 Kč, prima 10 — 10.50 Kč, bikli 6.25 do 8.75 Kč, krave 5 — 8 Kč, junice 11.50 do 12 Kč, slovaški volji 5 do 9.50 Kč, slovaški bikli 6.50 — 10 Kč, slovaške krave 6 — 8.25 Kč.

Poljski žitni trg. V Poljski se plača za pšenico 105 — 110 poljskih mark za 1 kg, za rž 70 poljskih mark, za ječmen 68 do 72 p. m., za oves 72 p. m.; za koruzo 92 — 93 p. m. — V jugoslovanskih kronah bi torej stalo 100 kg pšenice na Poljskem 1950 — 1900 kron.

Izvoz ječmena iz Češkoslovaške. Iz Prage poročajo: Doselej le v malem kontingentu dovoljeni izvoz ječmena se namerava povečati, v glavnem vsled tega, ker je v Slovaški okoli 30.000 vagonov ječmena v skladiščih, pri katerem se je vesled padca žitnih cen utrpela že precejšnja škoda.

Uvoz rumunskega mesa v Češkoslovaško. Da bi domače mesne cene znižale, je češkoslovaško ministristvo za prehrano ukrenilo posebne mere. Ker ostane zabrana uvoza žive živine še v veljavi, osnuje ministristvo v Satormaru ob rumunski meji posebno klavnico, odkoder se bo dnevno dovažalo meso v Prago. Ražuna se z dnevnim dovozom od 15 — 20 vagonov govedine, ki bi prišla v Prago po 6 do 7 Kč za 1 kg.

Prvo notranje češkoslovaške krons v Kristijanji. Iz Prage poročajo, da je dne 21. januarja prvič notirala na tamonični borzi češkoslovaška krona, in sicer 0.11.

Borza

Zagreb, devize: Berlin 150.50 — 152, Buharešta 218 — 220, Milan izplačilo 1320 — 1340, ček 1320 — 1340, London izplačilo 1205 — 1315, ček 1300 — 1305, Newyork kabel 303 — 310, ček 304 — 305, Praga 600 — 610, Svica 6000 — 6050, Dunaj 3 — 3.10, Budimpešta 44 — 44.50, valute: dolarji 302 — 303, rublji 25 — 25, češke krons 500 — 600, franki 2150, napoleoni 1015, marke 148, tež 203 — 220, lire 1320, turške zlate lire 1160, madžarske krons 44 — 45.

Banka za Primorje 750. Trg. obrtna banka 295 — 300. Ilirv eskomptna banka 782 — 785. Brodska banka 385 — 392. Jadranska banka 1050 — 1060. Jugoslovenska banka 500 — 510. Ljub. kreditna banka 900 — 925. Slovenska banka 485 — 500. Pratečiona 5100 — 5300. Rečka puška banka 470 — 480. Slov. eskomptna banka 600. Srpska banka 720 — 750. Goranin 625 — 650. Gutman 1645 — 1675.

Narodna šumska industrija 580 — 600. Našička industrija drva 400 — 470. Slavonija 680 — 600. Ljub. strojno tovarne in livarne 885. Trbov. prem. družba 980 — 1050. Beograd, valute: dolarji 75, marke 37.50, tež 54, češke krons 148, napoleoni 250, devize: London 825, Pariz 620, Zeneva 1510, Praga 150, Budimpešta 11.25, Dunaj 0.76, Berlin 37.20, Milan 383.

Praga, devize: Berlin 23.60 — 24.40, Curih 993 — 997, Milan 222 — 224, Pariz 409 — 411, London 216 — 218, Newyork 50.62 — 51.62, Beograd 64.50 — 65.50, Sofija 33.60 — 34.40, Dunaj 0.38 — 0.58, Varšava 1.12 — 1.72, Budimpešta 6.70 — 7.30; valute: marke 23.60 — 24.40, švicarski franki 988 — 992, lire 219 — 221, francoski franki 406 — 408, funti 215 — 217, dolarji 50.25 — 51.25, dinarji 61.50 — 62.50, levi 32.35 — 33.15, avstrijske krons 0.38 — 0.58, poljske marke 0.92 — 1.52, madžarske krons 6.70 — 6.37.

Dunajska borza dancs ni poslovala. Curih, devize: Berlin 2.37, Newyork 5.15, London 21.67, Pariz 41.20, Milan 22.40, Praga 10.05, Budimpešta 0.72, Zagreb 1.70, Varšava 0.15, Dunaj 0.15, žigosane 0.08. Berlin, devize: Rim 924.05 — 928.95, London 821.50 — 893.40, Newyork 209.75 — 210.21, Pariz 1708.25 — 1711.75, Svica 4115.85 — 4124.15, Dunaj 5.45 — 5.52, Praga 421.55 — 422.45, Budimpešta 28.97 — 29.03.

Morski ropar

(Le Flibustier des Mers.)

Roman.

Ko ga Juana tudi sedaj tako zamahuje, poblede Tomaž v svojem srdu. Vendar pa molči in ne ve, kako bi jej zamašil usta. Ni se domislil, da bi zadovoljalo pet ali šest krepkih zausnic, ki bi jej vrgle gobec iz sklepa, ali pa da jo primerno premikasti in jej kožo na novo ustroji, kakor je bila flibustejska sirova navada.

Zato se ves miren vrne k njej in se zaplete v prerekanje, kakor slab odvetnik, ki mnogo čeljusta zaradi malenkosti, da s tem zakrije svoj poraz v glavni stvari.

«Kdo je pes, ki le plazi», jo vpraša. «Jaz, ki mi dvajset vohunov sledi, ker se boje, da grem, kamor je mene volja? Ali drugi ljudje, ki jih ti poznaš in ki se jim kraljevski komisariji prilizujejo in jih božajo, vsak dan, na javni cesti in sredi luke?»

Toda že mu je obrnila hrbet in ga niti ne posluša. Benečan Loredan je baš stopil v krčmo in se bliža mizi. Juana stopi k njemu in se gladi okrog njega, kakor mačka k mačku: «Vi se nikakor ne bi prilizovali kraljevskemu komisarijem, Ser Loredan, Vi že ne!» mu pravi. «Takšne muhe se ne upajo v vašo bližino, ker vedo, da je vaš meč dolg, vaša potrpežljivost pa kratka.»

Juana nagne pri teh besedah glavo in s kratkim pogledom očine Tomaža. Ta ni trenil z očesom. Molče in v se zamišljen počasi popije svoje vino, z okornimi gibi. Juana vidi, da nopiše Tomaž zaporedoma širi velike čaše močnega ruina. Zato ona sedaj podvoji svojo predrznost. Zasmehuje se s kratkim smehom, sunoma, nervozno, glasno. Potem se naenkrat skloni naprej in glasno poljublja Benečana na usta.

Tomaž pa trdovratno ogleduje tla pred seboj.

10

Lina je zadelana z degtom, vrata so zaprta. V kabini vlada duševna vročina. Tomaž ne spi in je ves v

znoju. Sapo lovi, potem pa naenkrat skoči iz postelje in se brez šuma odpravi v veliko kabino, od tam pa po glavni lestvi v krovno kajito. Obleden je prav malo. Nočni vetrič se ujame v njegovo široko spalno sraico brez rokavov in v tenke spodnjice, ki sedaj vihrajo okrog močnih stegen. Tomaž koraka bos od leve na desno, potem do ograje in se nasloni nanjo. Potem se skloni vznak in z odprtimi ustmi vsrkava vase sveži nekoliko hladni vetrič. Z obrazom je obrnjen proti morju, pogled dvignjen v nebo, posuto z zvezdami. Morje se svetli v globini, kakor da se je tam vžgalo na milijarde čudovitih bakelj. Njihov modrikasti sij migota v daljavah, ugašuje od sekunde do sekunde z valovi in se prižiga iznova. Noč je razkošna, jasna kakor diamant.

«Bogami,» mrmra Tomaž, «jaz norec se pa zapiram v ono peklenko kabino, ko je tu najlepši hlad...»

S polnimi pljuči vdihava morski zrak, poln soli in vduhov bližnje koprne. Sence, vrat in prsa, prej znojna, se mu suše. Ves osvečen ostane Tomaž ob ograji in ogleduje daljni horizont.

Tam so zasidrane kraljevske fregate, jedva miljo daleč. Toda od tod ne razločiš trupa in jamborov. Edino svetilke na bogspritu medlo brle, tako da bi jih lahko zamenjal z zvezdami, ki slijejo malo nad gladino skozi lahko meglico. Tomaž gleda, ne da bi mnogo videl, in izprva ne razloči ničesar. Polnoč je že in admiralski zvonec udari osemkrat. Tomaž sliši te udarce in se spomni na stolpne ure v svoji domači daljni Bretaniji, kjer so ljudje često prerevni, da bi si omislili velike, grmke zvonove...

Toda njegovo sanjarenje ne traja dolgo. Ob baterijah in jamborih se začujejo pojoči glasovi menjajočih se straž, kakor predpisuje regleman na ladjah Njegovega Veličanstva. Klic se ponavlja vedno iznova od fregate do fregate in doni zateglo in otožno v daljavo. Sedaj se Tomaž prisiljeno spomni na to eskadro, ki jo je že tolikrat preklinjal in jo v mislih pošiljal k vragu. Ves jezen tudi sedaj zapiska skozi zobe:

«Kaj mi naj teh pet prekletih psov res noč in dan laja okrog ušes?»

Potem zmigne z rameni in se okrene, da ne vidi več onih svetilk na bogspritu, ki jih je sedaj opazil in ki ga nekako ljutio. — Potem koraka zopet gor in dol in jezno kolne nekaj pred se, končno pa premeri s svojimi koraki ves zadnji krov, ne da bi prav pazil, kam hodi. Pri tem pol nezavednem početju odpre tudi rešetko pri lini v veliko kabino, pri tem pa naenkrat neha kleti, ker noče, da ga kdo sliši. Kajti kabine pod krovom se skoraj dotikajo s svojimi kotli vrhne linc. Juana spi v največjih teh štirih kabin. Od ostalih treh si je eno pridržal Tomaž zase, drugo ima Ludvik Guénolé, v tretji pa spi zadnja mulatska sužnja, ki jo ima Juana, in ki čaka tu na vsak migljaj svoje gospodarice.

Ko je Tomaž odprl lino, obstoji in se potem brez misli sklene, da pogleda v črni hodnik. Seveda ne vidi nič drugega ko temo. Toda duh raznih vonjav mu buši v nozdrvi, in Tomaž se strmo vzravna. Med težkimi vdruhi, ki se v tropični noči dvigajo iz speče ladje, spozna Tomaž primes Juaninega duha, tako specifičnega, da bi ga Tomaž spoznal med tisočorimi. Ta vdruhi mu biča živce in jih obenem slabi. Tomaž naenkrat popusti lino, se obrne na peti in odide na rob ladje, kjer se sedaj zopet nasloni na ograjo. Le da je sedaj obrnjen proti kopni. Veter mu piha sedaj v vrat in se igra s črnimi lasmi.

Na kopnini ni ene luči. Obala se ne razloči od temne morske gladine, morje je potihnilo in se tudi več ne sveti kakor prej. Nedaleč od «Lepe podlase» se jedva razloči čoln, ki stoji na mestu, čeprav se precej živahno guglje sem in tja. Najbrže je na kak način pritrjen in valovje ga ziblje ob morda prekratki vrvi. Če bi Tomaž ostreje opazoval — in njegove oči so dovolj ostre za takšno delo — bi se bil gotovo začudil, kako da ni v čolnu žive duše, niti veslača ali krmarja, niti koga drugega. To je pa že nekoliko tajinstven čolnič, tako samotno pritrjen bogve ob kaj, za celo miljo daleč od obale!

(Dalje prihodnjik.)

FONCEK IN PETERCEK.

Gospod F. Rojec je pridobil v «Napredu» podlistek «Napredek slovenske drame», ki se bavi z Golijevo božičnico «Peterčkove poslednje sanje». Tam se čitajo tudi te-le vrstice: «Nova Golijeva igra je nekaj posebnega, nekaj izrednega. Igra se začena v postelji in se konča v ravno isti postelji. Razvitek in zmisel igre pa kaže, da je dala življenje zanjo že natisnjena mladinska igra s petem v treh dejanjih «Tončkove sanje na Miklavžev večer», v katero se je gospod pesnik baje tako zagledal, da je hotel še svoji igri dati ime «Tončkove poslednje sanje», a prijatelji so mu menda to odsvetovali.»

Torej ni več in nič manj nego javno izrečen očitek literarne tatvine!

Niti senčico dokaza ni prinesel g. Rojec za svojo drzno trditve. Nasprotno: ves način njegovega nadaljnjega izvajanja skuša pokazati, kako je razvitek in zmisel Golijeve igre ponesrečen, nespreten, naravnost klavern — torej gotovo v opreki z razvikom in zmiselom Rojčeve umetnine. — Ker nisem našel v podlistku zaželjenega pojasnila, sem vzel v roko Tomčka ter iskal po knjigi onih kralj in zametkov, iz katerih da se je izvil Peterček. Prebral sem srečno do konca in sem bil tam kjer prej. Prav vse, kar bi utegnil Rojec navesti v podporilo svojega podtikanja, bi bilo to-le: Ali ni moj Tonček tudi reven? Ali nima babice kakor Peterček, ali se ne zaveda razlike med uboštvom in bogastvom, ali si ne želi darov, ali ne sanja? Tudi ni nič drugega. Ali g. Rojec ne čuti, da vse te vnanjosti še daleko niso niti snov, kje pa vsebina in oblika, bistveno enota in duša vsake umetnine. Oblikovana vsebina — to je last umetnikova in tu je še-le mogoče govoriti o večji ali manjši originalnosti, daleč, daleč nekeje za deveto goro pa je literarna tatvina. Golia Tončka ni čital — to mu lahko verjamete — a tudi če bi ga bil: že da je Rojčeve verz pretil v svoje, se ne bi moglo govoriti o tatvini nego o umetniški pretvorbi. Z eno besedo: Razvitek in zmisel obeh iger gresta tako vsaksebi, da ni med Golijevo in Rojčevno igro prav nikake genetične zveze. Toliko brez nadaljnega dokazovanja. Peterček se še igra, Tonček je natisnjen — komur je do resnice, prepričaj se sam.

Gospod Rojec oboja da se bo s to zadevo še bavil. Prosto mu. Svetoval pa bi mu, naj takrat svojo lahkomišelnost in zlobno obdolžitve preklče, sveti resnici na ljubo. In ker omenja tudi Cankarja, mu moram povedati, da mrtvi Cankar ne more in ne sme biti nikomur ščit za častikrajo in literarno zaplotništvo.

Oton Župančič.

IZPREMEMBA NEKATERIH TELEFONSKIH PRISTOJBIN IN DOLOČIL.

Ministrstvo za pošto in brzojave v Beogradu je izpremenilo nekatere telefonske pristojbine in določbe. Te izpremembe stopijo v veljavo dne 1. februarja t. l.

Naročnine ostanejo v obče dosedanje, izvršile so se le male izpremembe v posameznih kategorijah.

Znatno so se znižale naročnine pri onih centralah, katere nimajo več kakor deset naročnikov. Ti bodo plačevali samo tri pešine dosedanje naročnine.

Važna je določba za trgovce, podjetnike in druge, ki imajo telefon v zasebnem stanovanju, pa ga uporabljajo v poslovne svrhe. Ti plačajo naročnino, kakor da imajo telefon v pisarni ali delavnici.

Za privatno telefonsko napravo na popolnoma lastnem zemljišču ni plačati nikake naročnine; ako pa taka naprava prekorači drugo privatno ali javno zemljišče, se plača z vsak posamezni aparat, naj bo na lastnem ali tujem zemljišču, letna naročnina 50 dinarjev. Ako je privatna telefonska naprava spojena z državnim telefonskim omrežjem, je plačati za prvo (glavno) postajo; ki je vezana na državno centralo, naročnina po dotični kategoriji naročnikov, za vse druge aparate pa po 50 dinarjev na leto.

Znatno se je zvišala prijavnina za telefonske medkrajevne pogovore in za posredovanje brzojav po telefonu. Namesto dosedanjih 6 dinarjev, ki jih je stranka plačala enkrat za vselej, bo plačevati 150 dinarjev na leto.

Govornice pristojbine bodo te-le: I. pas 3 dinarje, II. pas 6 dinarjev, III. pas 8 dinarjev, IV. pas 10 dinarjev.

Vremensko poročilo

Ljubljana 30.6.1922. ob 8.00. ur.

Dan	Čas opazovanja ob ur	Stanje barometra v mm	Temperatura po C.	Vetrovi	Nabo
24. jan.	7. 742.0	-6.2	sr. vzh.	obl.	
25. 11.	741.2	3.5	"	"	"
26. 21.	741.0	5.8	"	"	"

Srednja večerjska temperatura -5.2, minimalna 3.1.

Vremenska napoved: mrazo vetrovno vreme. Solnce vzhaja ob 7.34, zahaja ob 16.51.

Lastnik in izdajatelj: Konzorcij «Jutra». Odgovorni urednik: Vit. F. Jelenc.

Mali oglasi

stanje do 20 besedi 1 Din., vsaki nadaljnji 5 besedi 1 Din. — Trgovski oglaš. dopisovanje, napredovanje do 20 besedi 5 Din., vsaki nadaljnji 5 besedi 2 Din. — Plača se naprej, lahko tudi v smenik. Na vprašanja se odgovarja le, ako je vprašanje priročna znanja se odgovor.

Prodajalko,

zobno izurjeno, večšo popolno trgovino z mešanim blagom, in saldokontista

praksno sprejme tvrdka Norb. Zanier & sin, Sv. Peter v Savjski dolini. 142

Skupno sobo

iščejo tri mlajša gospodične uradnice, pri boljši rodbini. Poudrbe pod «Poštenost» na upravo «Jutra». 186

Dopisovanje

Mlad gospod, 178

izobražen, želi dopisovati z inteligentno gospodično v srbohrvatskem, nemškem, italijanskem ali francoskem jeziku. Temo izbr. na gospodično. Pisma pod: «Zahava» na upravnistvo «Jutra».

Prodajam

Občel državljanski zakon, izdan 1. 1811 (antikviteta), se po ugodni ceni prod. Naslov poré An. zavod Drago Beseljak in drug. Ljubljana. Sodna ulica 5. 173

Nepremičnosti

Lepa stavbna parcela v ugodni, solučasti legi v Ljubljani, se takoj prod. Vpraša naj se pri Fr. Frolin, Vrhovčeva ulica 9/I. 187

Razno

Dražba gnoja

ce vrši dne 1. februarja 1922. ob 9. uri dopoldne v državni zrebrtarni na Selu. 190

Leča za kuho, 171

nova, debelezrasta in makovo seme se dob. pri Sever & Komp. Ljubljana, Wolfova ulica 12. Zadržajte na cenik vrtnih in poljskih semen.

Z „L' Oréal Henné“, Paris

barva las v vseh nuancah in izdeluje vsa lasna dela 15

M. Podkrajšek, frizer za dame in gospode, Ljubljana, Sv. Petra c. 32.

Parketne deščice

iz slavonskega hrasta dobavljam v vsaki množini in pokladam najceneje. 1886

Tel. št. Jos. B. Puh Tel. št. 513. 513.

Ljubljana, Gradaška ulica št. 22.

Inženier dr. Miroslav Kasal

obštvenno poverjen stavbeni inženir Ljubljana, Biljarska ulica št. 7

Spécialité: sturbove pošoje za betonske, zmasobnostne in vodne aparate.

Iskraba vodnih stl.

Razpis službenih mest.

Prilavljalni odbor za ustanovitev Trgoveške banke d. d. v Ljubljani razpisuje službena mesta in sicer:

ravnatelja, prokurista, internista, arbitražerja ter še druga uradniška mesta, kot korespondentov, knjigovodij itd. ter mesto enega sluga in tekača.

Ponudbe je vpslati z navedbo dosedanjega službenega mesta in zahtevka glede plače do 20. svečana 1922. na naslov: Prilavljalni odbor za ustanovitev Trgoveške banke d. d. v Ljubljani, poštni predal št. 27.

JADRANSKA BANKA

BEOGRAD. TRST.

Delniška glavnica: K 120,000,000.— Delniška glavnica: Lit 15,000,000.—

Rezerva: K 60,000,000.— Rezerva: Lit 5,000,000.—

Podružnice:

Beograd, Celje, Cavtat, Dubrovnik, Eroegnovi, Jelsaš, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Meškovič, Sarajevo, Split, Šibenik, Zagreb.

Trst — Zadar — Opatija — Wien

Naslov za brzojave:

Jadranska Bancadria Adriabank

Prejema vloge na knjižice, tekoči račun in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Naš Amerikanski oddelek stoji v zvezi z vodilnimi bankami v Ameriki in je v neposrednem stiku z našimi izseljenci.

Afiliran zavod:

FRANK SAKSER STATE BANK

82 Cortland Street. New York C. Fy.

Uradnika, oziroma uradnico

veščo popolnoma strojepisja, slovenske in nemške korespondence, sprejme takoj v službo več a tovarna v Ljubljani. Ponudbe pod „Korespondenca“ na upravo „Jutra“.

Za tretjo obletnico Cankarjeve smrti je izšel

Cankarjev Zbornik.

Naročila na knjigo, ki velja broš. 18 Din., po pošti 2 Din. več, pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica, nasproti glavne pošte.

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

LJUBLJANA, Šelenburgova ulica šte. 1.

Podružnice: Novo mesto, Rakak. Slovenjgradec

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Reservni sklad: K 6,500,000.—

Telefoni št. 146, 458

Brzojavke: ESKOMPTNA

Natisnila Delniška tiskarna. d. v Ljubljani.